

MHCB

Institut de cultura: **MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT**

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 315 11 11
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@mail.bcn.es
www.museuhistoria.bcn.es/quarhis

02

quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
MADÏNA BAR^GILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II · ANY 2006 · N.02 · ISSN 1699-793X
208 PÀGINES · BARCELONA

Ajuntament de Barcelona

A Pere de Palol
Eduard Ripoll
Xavier Dupré

in memoriam

Nota de l'editor

Al tancar l'edició d'aquest segon número de QUARHIS, ens ha corprès la mort dels Drs. Eduard Ripoll i Xavier Dupré, inestimables amics i investigadors de primer ordre. L'arqueologia catalana en la seva globalitat ha sofert pèrdues irreparables en aquests darrers mesos. Vagi, doncs, aquest volum dedicat a la memòria dels Drs. Pere de Palol, Eduard Ripoll i Xavier Dupré.

Editor:

Museu d'Història
de la Ciutat de Barcelona
(MHCB)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director:

Antoni Nicolau i Martí

Cap de redacció:

Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:

Isabel Fernández
del Moral

Consell de redacció:

Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán (MHCB)
Toni Caballé (GC)
Josep Guitart (ICAC)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Carme Miró (MHCB)
Miquel Molist (UAB)
Ferran Puig (MHCB)
Isabel Rodà (UAB)

Comunicació:

Judit Vives i Soler (MHCB)

Disseny gràfic:

PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Producció:

L'Àvenç SL

Impressió:

Menú de Comunicació AF SL

Imatges de la coberta:

Excavacions
del Mercat de Santa
Caterina i de l'Antic
Mercat del Born
(Fotos: Pere Vivas-MHCB)

ISSN

1699-793X

Dipòsit legal

B-9715-2005

© dels textos els autors

© de l'edició

**Museu d'Història
de la Ciutat de
Barcelona (MHCB)**

Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 315 11 11
Fax: 93 315 09 57
www.museuhistoria.bcn.
es/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| MADÎNA BARÂGILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II·ANY 2006· N.02

ISSN 1699-793X· 208 PÀGINES · BARCELONA

8	EDITORIAL ANTONI NICOLAU I MARTÍ
----------	--

11	NOTES I ESTUDIS
12	SIGBARQ. UN SISTEMA D'INFORMACIÓ GEOGRÀFICA PER A LA GESTIÓ I LA RECERCA DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC DE BARCELONA VÍTOR MANOEL CABRAL, CARME MIRÓ I ALAIX
24	VESTIGIS DEL NEOLÍTIC FINAL AL BARRI DEL RAVAL DE BARCELONA: ESTUDI DE LES RESTES TROBADES AL CARRER REINA AMÀLIA AMAIA BORDAS PALAREA, NATALIA SALAZAR ORTIZ
36	EL TALLER CERÀMIC D'ÈPOCA ROMANA DEL CARRER PRINCESA DE BARCELONA. ESTUDI ARQUEOLÒGIC DE LES RESTES I ESTUDI ARQUEOMÈTRIC DEL MATERIAL CERÀMIC JOAN CASAS BLASI I VERÒNICA MARTÍNEZ FERRERAS
60	L'OCUPACIÓ ALT IMPERIAL DEL SOLAR DEL MERCAT DE SANTA CATERINA. UN POSSIBLE CENTRE PRODUCTOR CERÀMIC JORDI AGUELO I MAS, CESAR CARRERAS MONFORT, JOSEFA HUERTAS ARROYO
74	THE CASTELLUM OF BARCINO: FROM ITS EARLY ROMAN EMPIRE ORIGINS AS A MONUMENTAL PUBLIC PLACE TO THE LATE ANTIQUITY FORTRESS JORDI HERNÁNDEZ-GASCH
92	NOVES APORTACIONS SOBRE LA PRODUCCIÓ DE VI A LA LAIETÀ ROMANA: INSTAL·LACIONS VINÍCOLES I ANÀLISIS DE RESIDUS JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCCERO, MONTSERRAT COMAS I SOLÀ, ESTHER GURRI I COSTA, JORDI JUAN TRESSERRAS
108	LOS CONTEXTOS ALTOMEDIEVALES DE LA PLAZA DEL REI DE BARCELONA: LA CERÀMICA DE TRADICIÓ CAROLINGIA (SIGLOS IX-X) JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCCERO
140	CARACTERITZACIÓ ARQUEOMÈTRICA DE LES CERÀMIQUES ESPATULADES DE LA PLAÇA DEL REI DE BARCELONA JAUME BUXEDA I GARRIGÓS, MIGUEL ANGEL CAU ONTIVEROS

153	BALANÇ ANUAL DE L'ACTIVITAT ARQUEOLÒGICA A LA CIUTAT (ANY 2005) JOSEP PUJADES I CAVALLERIA
------------	--

173	MEMÒRIA DE L'ACTIVITAT CIENTÍFICA DE L'MHCB
175	"CULTURAL LANDSCAPES OF THE PAST: RECOVERING CROP FIELDS AND GARDENS IN ARCHAEOLOGICAL PARKS OF EUROPE" JORDI JUAN TRESSERRAS
178	LA TOPOGRAFIA DEL QUADRANT NORD-EST DE BARCELONA: EL PALAU COMTAL JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCCERO
180	EL JACIMENT PREHISTÒRIC DE SANT PAU DEL CAMP MIQUEL MOLIST MONTAÑA
182	TESI DOCTORAL UB ANIMALS, POLÍTICA I IDEOLOGIA. PROPOSTA D'ANÀLISI A PARTIR DE L'ARQUEOZOOLOGIA LÍDIA COLOMINAS BARBERÀ

185	NOTICIARI
186	IV CONGRÉS SOBRE MUSEÏTZACIÓ DE JACIMENTS ARQUEOLÒGICS
186	"ABAJO LAS MURALLAS!!!"
188	HISTÒRIA D'UNA TROBALLA. UN CAP ROMÀ FUNERARI
189	SETMANA INTERNACIONAL D'ESTUDIS MEDIEVALS DE PEDRALBES

190	NORMES DE PRESENTACIÓ D'ARTICLES
------------	---

193	TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS
------------	---------------------------------------

201	ENGLISH TEXT. SUMMARY
------------	------------------------------

Tenim a les mans el segon número de la nova etapa de la revista QUARHIS. Com tots sabem, en qualsevol publicació periòdica de caràcter científic el més difícil no és treure el primer número, sinó el segon, donar continuïtat al projecte. Per aquest motiu, ens satisfà especialment que la revista sigui de nou al carrer amb un important nombre d'articles sobre els resultats de les excavacions i els estudis arqueològics realitzats a Barcelona en els darrers anys.

Fidel a la línia editorial que ens vam fixar, aquest segon número manté un equilibri entre articles de prehistòria, arqueologia clàssica, antiguitat tardana i alta edat mitjana, amb estudis sobre materials, estructures i estratigrafies, i amb la incorporació de treballs realitzats amb tècniques analítiques innovadores.

En aquesta segona edició de la nova època, la revista incorpora alguns canvis que tenen per objecte acabar de polir la presentació dels articles i, especialment, l'aparat gràfic. Esperem que aquestes esmenes contribuïran a augmentar la qualitat de la publicació.

L'acceptació, àmplia i favorable, amb què va ser rebut el primer número de la revista ens estimula a continuar treballant-hi, i alhora constitueix un repte per a millorar-ne els continguts i la presentació.

Quan, el passat mes de desembre, ens trobàvem preparant l'edició d'aquest segon número de la revista, ens va sorprendre una trista notícia, la mort del mestre i ànima de l'arqueologia cristiana a Espanya Dr. Pere de Palol. Alguns membres del consell de redacció de la revista en són deixebles directes, d'altres, malauradament, mai no vam tenir aquesta oportunitat. El Dr. Pere de Palol ha estat una autoritat científica i personal de primer ordre per a l'arqueologia del nostre país i un investigador de reconegut prestigi internacional. Voldríem, des d'aquí, retre-li el just homenatge que la seva feina i la seva persona mereixen. La seva biografia acadèmica i científica, dilatada i prolífica, no el va portar a desenvolupar la seva tasca prioritàriament a la ciutat de Barcelona. Amb tot, la seva presència en algunes campanyes realitzades al Saló del Tinell i a l'Aula Episcopal ens van deixar la seva empremta, com ara l'estudi de les pintures parietals de l'Aula Episcopal. Cal destacar, però, que indirectament va ser un dels principals impulsors de les excavacions que el prof. Pau Verrié i la Dra. Anna Maria Adroer realitzaren al Baptisteri Paleocristià de Barcelona. De fet, aquestes excavacions van guanyar un renovat impuls a partir del VIII Congrés Internacional d'Arqueologia Cristiana que es va celebrar a Barcelona el 1969 i del qual fou un veritable puntal el Dr. Palol.

Per a tots nosaltres és ben viu el record de les seves paraules en una taula rodona convocada pel Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona el mes de maig del 1997 per tal de presentar els resultats preliminars dels estudis sobre el Conjunt Episcopal de Barcelona que la conservadora del Museu, Julia Beltrán de Heredia, estava realitzant amb la inestimable col·laboració del Dr. Charles Bonnet. La presentació de les primeres conclusions dels estudis posà sobre la taula una relectura de bona part del jaciment de la plaça del Rei que modificava substancialment les tesis acceptades fins en aquell moment. Tots esperàvem conèixer l'opinió del mestre, el Dr. Pere Palol. Ell va ser el primer a prendre la paraula, i sempre recordarem les seves primeres frases dirigides al Dr.

Charles Bonnet: «Cher ami, après les dizaines d'années qu'on marche sur ces vestiges tous les jours, vous venez nous bouleverser toutes nos connaissances». De fet, el Dr. Palol felicità l'equip pel treball realitzat, intervingué en la discussió científica de les dades aportades i, a parer meu, esperonà l'equip a seguir treballant mitjançant el sarcasme i la ironia que tot bon científic ha de mostrar davant de novetats; d'alguna manera ens venia a dir: no anem malament, però ho han de treballar més. Temps després, qualificaria de molt "suggeridora" la nova tesi i continuaria encoratjant-nos a trobar paral·lels i contextualitzar històricament la nova interpretació.

Amb la mort de Pere de Palol ens deixa també un dels últims representants de la que fou una gran generació d'arqueòlegs catalans, aquells deixebles de Bosch Gimpera que, en les difícils circumstàncies del franquisme, convertiren l'arqueologia catalana en una disciplina que fou punt de referència a tot Espanya i que es connectà amb les millors escoles del moment a Roma, Bordighera, Marsella, Magúncia o París. Aquella generació de professors amb amplíssims coneixements científics que tenien un concepte de país i de ciència, i que el van defensar treballant des de la Universitat i des d'institucions com el Museu d'Arqueologia de Catalunya.

El mestratge del Dr. Pere de Palol ha estat clau per a la consolidació a Catalunya dels estudis històrics i arqueològics d'un període transcendental per a la història europea: el llarg camí de transició de l'imperi romà a les noves estructures feudals. De ben segur que la seva manera de mirar el coneixement científic i l'exigència de rigor en els investigadors van fer pujar els colors a més d'un, però també ens van fer més seriosos en la comprovació de les hipòtesis de treball. Per tot això, volem dedicar aquest volum al Dr. Pere de Palol in memoriam, amb afecte i reconeixement.